

STPŽP V+VIHPRJ

Posamezna številka 1 Din

List izhaja 1., 10. in 20. v mesecu

Naročnina mesečno 3 Din

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Miklošičeva 5

Uradne ure od 11—12 dop.

Cek. rač. SDZ, Ljublj. 11.171

Štev. 12.

Ljubljana, 20. februarja 1935

Leto I.

1922—1935

Vizija

Ob obletnici kronanja papeža Pija XI se nam širi pogled v večnostne, občečloveške dalje: Pred nami se pojavlja mahoma v svoji neskončni veličini skrivnostna Cerkev božja, katere glavar in predstavnik je papež Pij XI.

Tisočletja v naprej so gledali očaki, vidci, preroki na horizontih bodočih vekov to čudovito prikazen Cerkve. »V tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje«, to besedo čujejo v nočnih vizijah očaki Abraham, Jakob in drugi; ne morejo je doumeti popolnoma, a nosijo jo v sebi kot dragocen zaklad.

Vidci govorijo o duhovnem kraljestvu, ki ga bo knez miru, oče prihodnjega veka ustvaril. Postava božja bo vladala na zemlji in bo zapisana v srcu narodov, vsi narodi bodo prišli do spoznanja pravega Boga!

Prav v tem je bistvo in veličina Cerkve! Ne s fizično silo, ampak z veličino duha bo zmagovala med narodi. Označuje prvenstvo duha nad snovnostjo, pravice nad fizično silo, prvenstvo vesti nad strastjo! S tem je uvedla Cerkev v zgodovino dostojanstvo človeške osebnosti in prave duhovne svobode. Ideja bratstva med ljudmi, enakopravnosti narodov je neizmerni zaklad za pravo človeško kulturo. Saj bi brez teh pojmov imeli lahko snovno, umetniško, literarno, službeno kulturo, ne pa kulture duha, srca, osebnosti.

Ideja vesoljne, občečloveške božje Cerkve, ki sloni na občečloveški volji Božji glede vseh narodov, je prav za današnjo dobo svetovne važnosti. Nacionalna megalomanija in ozkosrčnost, nacionalni fanatizem, ki se opira na biološko elitnost rase in krvi, podira v Aziji

in Evropi skupne, občečloveške vezi med narodi in zavaja narode v imperialistične izbruhe sovraštva in preganjanja. Cerkev, ki je kot Znamenje, dvignjeno nad narodi, oznanja narodom drugo blagovest. »En hlev in en pastir« naj bo človeški rod; vse vernike, končno vse ljudi vabi v veliko občestvo, kateremu je Sin božji sam glava.

Prevelika je sveta Cerkev božja, da bi mogla zapasti političnim vplivom kake države.

Preduhovna in prebogata je njena blagovest, da bi mogla kdaj utihniti; svet bi moral zapasti spet barbarstvu.

Glavarju duhovne, vidne, vesoljne božje Cerkve, papežu Piju XI. gre radostni pozdrav katoliške mladine! Njemu in njegovim velikim idejam-smernicam je današnja številka posvečena.

Orožje je namenjeno za boj!

Mladost je rezervoar življenske sile, borbenosti, doslednosti, ljubezni do resnice. Tako pojmuje mladost mladi slovenski katoliški rod, ki se zbira okoli »Straže«. To pozitivno pojmovanje mladosti postavljamo Stražarji nasproti več ali manj negativističnim stremljenjem mladine nekatoliških idejnih tokov, posebej še pretežnega dela povojnih mladih generacij.

Se smo toliko samozavestno drzni, da smo prepričani, da mora prav ta mladina izoblikovati slovenskemu narodu novemu času odgovarjajočo vsebino kulturnega, socialnega in končno tudi političnega življenja, ker je pač naša generacija postavljena na nedvomen prelom časa in po svoji usmeritvi svojemu narodu najbližja. Svobodomiselnost in materialistično usmerjeni mladini to poslanstvo v našem narodu odrekamo, ker ta mladina poleg zmotnega pojmovanja mladinstva gradi iz osnov, ki so v polnem nasprotju s slovenskim narodnim bistvom, iz osnov, ki so v svojih posledicah do temeljev zastrupile in zruinirale domala vse evropske narode, celo največje.

Kršćanstvo je najtrdnjša osnova našega naroda. Že iz tega razloga bi ga moral vsak pravi Slovenec spoštovati in v svojem narodu utrjevati. Nam pa je krščanstvo osnovna prvina vsega našega spoznavanja in udejstvovanja. V luči krščanstva gledamo na svoj narod, ne pa obratno. V 10. številki smo pokazali, da nas to vrednotenje narodu najbolj približa in v ljubezni do njega najbolj utrdi.

Zato nikakor ni duhovno suženjstvo, temveč hrepenenje po resnici in zavest službe svojemu narodu, če priznavamo nauke in smernice Cerkve, ki je od Kristusa postavljena čuvarica božje resnice, kot svojo najdražjo svojino. Še več. Ko gledamo mladino drugih tokov in vidimo, kako nezasičena nervozno skače od ene človeške avtoritete do druge, iz ene zmote v drugo, kako se vsa zbegana lovi na periferiji vseh skrajnosti, kako gradi svoj svetovni nazor, svojo ideologijo na pešeni osnovi umske produkcije kakega človeškega polgenija (n. pr. Marksa, i. t. d.) in kako po nastopu

kakega novega polgenija svoj svetovni nazor korigira, spreminja, zamenjuje — ko vse to gledamo, čutimo vso neizmerno veličino katolicizma z njegovo božjo avtoriteto. Je to občutek posesti resnice, moči, nepremagljivosti, zavest gotove zmage. To je naš mladi ponos, naša zdrava samozavest, ki nas pa nikakor ne uspava na lavorikah, temveč v zavesti silne odgovornosti vedno znova poganja naprej k spoznavanju in borbi!

Na podlagi gornjih misli bo pač vsakomur jasno, zakaj so nam socialne okrožnice papežev tako dragocen zaklad, zakaj se jih s tako ljubeznijo oklepamo. Za nas je to stvar jasnega spoznanja in vere v najboljšo rešitev, stvar zaupanja katoliški Cerkvi in njenemu Vodniku. V tem spoznanju in zaupanju pa je izražena predvsem tudi naša globoka želja po objektivnem mnenju nasproti subjektivizmu poedinah, četudi velikih osebnosti. Čeprav so okrožnice delo človeškega elementa v Cerkvi, vidimo mi v njih nekaj božjega duha, gotovo pa gledamo v njih sad božjega navdihnjenja in blagoslova. Kdor iz razloga, ker okrožnice ne označajo verskih resnic, gre enostavno mimo in preko njih, pač ni pravi katolik, temveč nekatoliški subjektivist, prevzetnež, brezumnež, ki se niti ne zaveda, da meče od sebe najuspešnejše orožje za osvojitve sveta. Kdor nima do katoliške Cerkve in njenega Vodnika toliko zaupanja, da bi verjel, če z razumom tega ne spozna, da bo Ona, ki je od Boga postavljena čuvarica naravnih zakonov, podala tem zakonom najbolj odgovarjajoče smernice za konkretne socialne reforme — kdor tega zaupanja nima, ni vreden katoliškega imena.

Mladi katoliški rod to globoko vero in trdno zaupanje ima. Odklanjamo subjektivizem, hočemo resnico, hočemo, da se izoblikuje pravi družabni red, ki bo odsev božje družabne zamisli! Vemo pa tudi, da socialne okrožnice zahtevajo naš nadaljni študij in naše delo, kajti one so le sredstvo do zmage, ne pa že zmaga sama. Zato pa je naloga vseh sposobnih mladih katoliških ljudi, da smernice teh okrožnic uravnajo v spoznani tok slovenskega socialnega in gospodarskega življenja. Na ta način bo katoliška mladina v skupnem spoznavanju in delu našla pravo rešitev slovenskega socialnega in gospodarskega problema, ki jo bo ob času, ko bo ta mladina stopila v praktično življenje, mogla uveljaviti.

Orožje je namenjeno za boj — do zmage, kajti sicer je brezpomembno!

Kuga laicizma

Kaj je laicizem? Laicizem je »načelno zanikanje Kristusovega gospodstva nad človeško družbo, emancipiranje človeške družbe od božje avtoritete.« (Pij XI. v okrožnici »Quas primas«.) »Nolimus Christum regnare super nos — nočemo, da nam Kristus kraljuje,« je geslo laicizma.

Javno in zasebno življenje bodi nedvisno od Kristusa in njegovega nauka. Šola se mora laicizirati, razkristjaniti. Umetnost naj je suverena, emancipirana od moralnih zakonov. Gospodarsko življenje naj uravnava edino le korist, ne pa tudi ozir na zahteve pravičnosti in ljubezni, ki jih je proglasil Kristus. Države naj gredo v svoji zakonodaji preko Kristusovega nauka. Zakon je po Kristusovi morali nerazdružljiva vez, razporeka izključena, umetni splav umor — a po mnenju državnikov naj bi se smeli ti moralni zakoni poljubno spreminjati, kot da je država najvišja instance, ki more iz lastne polnomočnosti ustvarjati in spreminjati vse zakone. Najraje pa se danes terjatev laicizma povzema v zahtevi po popolni ločitvi Cerkve od države.

In kakšni so sadovi, ki jih je prinesel laicizem? Zavist in sovražnost gospodstva med narodi. Vladajo nebrzdane strasti, ki se često skrivajo pod videzom javnega blagra in ljubezni do domovine, pa izhajajo iz njih medsebojni prepiri, slepo in preveliko samoljubje, ki ne vidi nič drugega kakor lastno korist. Popolnoma uničen je domači mir, razdrt od pozabljanja in zanemarjanja dolžnosti. Skupnost, stalnost v rodbini je razmajana. Razdrta in razpadla je človeška družba.

Nasprotno pa nas papež Pij XI. že v svoji prvi okrožnici »Ubi arcano«, v kateri govori o glavnih vzrokih onih nesreč, ki stiskajo in tepejo človeški rod, opominja z besedami: »Vse zlo je prišlo nad svet radi tega, ker je premnogo ljudi odstranilo Kristusa in njegovo najsvetejšo postavo iz svojega zasebnega, pa tudi iz družinskega in javnega življenja. Enako tudi ne bo nikdar prisvetilo trdno upanje trajnega miru med narodi, dokler se bodo poedinici in države branile priznati nad seboj gospodstvo našega Odrešenika.«

Slovenski katoliški akademiki! Vaša je »Straža v viharju«. Kaj ste storili doslej za svoj list? Kaj boste storili zanj v drugem polletju njegovega izhajanja?

In vprav, ker narodi na to največjo resnico svetovne zgodovine o gospodstvu Kristusovem najbolj pozabljajo, je papež postavil poseben praznik Kristusa Kralja. »Navdaja nas upanje«, je zapisal, »da se bo v bodoče z vsakoletnim praznovanjem praznika Kristusa Kralja človeška družba sebi v srečo potrudila, vrniti se k preljubljenemu Zveličarju.«

Sodobna mladina, ki mora v življenje skozi laicizirano šolsko in izvenšolsko vzgojo, pač najbolj občuti prokletstvo te kuge. Zato pa ta mladina organizira križarsko vojsko in vabi v njo vse, ki so še toliko zdravi, da morejo to najusodnejše dejstvo našega časa spoznati.

Katoliška akcija

je udejstvovanje vseh borbenih katoličanov, katerega namen je razširjanje in obramba božjega nauka v posamezniku in družbi, v zasebnem in javnem življenju. Pri tem se poslužuje sredstev svojih nasprotnikov: politike, govornice in tiskane besede, kina in gledališča, umetnosti in znanosti sploh — a vse z vidika in v službi Kristusovih načel. V prvi vrsti je to delo dolžnost mladine, ki bo dala bodočnosti svoj obraz. Sedanji čas nujno zahteva, da ta mladina samozavestno, disciplinirano in udarno stopi na plan — in da z zaupanjem sledi voditeljem Cerkve. Delo se razvija v troje smeri. Pastirji čuvajo vernike pred škodljivimi sovražnimi gibanji, sejalci oznanjajo besedo tistim, ki je še niso slišali ali je ne umejo, ribiči iščejo one duše, ki so v življenju izgubile vero v Boga. Vsi pa črpajo moč iz molitve in Evharistije, iz zaupanja v božjo pomoč in iz zavesti Njegove nepremagljive Cerkve.

Drelci novega življenja

Skoro vse naše javno in zasebno življenje preživlja v svojih nраво-etičnih osnovah usodne spremembe, ki utegnejo privedi vse človeštvo do neslutnega razkroja in bednega razpada vseh onih sestavin, ki so skoro dva tisoč let tvorile jedro vse naše krščanske kulture.

Vse, kar je bilo dosedaj med nami zdravega in nраво klenega, se mora vedno bolj umikati najrazličnejšim razdiralnim in negativističnim tendencam, ki edine prijačo miselnosti in življenju modernega človeka, in tako dobiva naša doba vedno bolj nerazveseljivo in čudno spačeno lice, ki mu daje pečat rafinirani, a kljub temu pravi divjaški barbarizem, razodevajoč poteze, ki smo jih navajeni vezati z najnižjimi instinkti prazgodovinskega jamskega človeka.

Zaradi tega miselnega razkroja, ki ima za nujno posledico razbrzdano in človeka nevredno življenje ožjega kroga omikancev, trpi danes pač največ družina, ta temeljna prvina in naravna podlaga vsej človeški družbi. Žal se je to usodno zlo že močno zajedlo tudi v širše plasti ljudstva. Pod vplivom časopisja in vsake vrste leposlovja ter pod krinko čiste umetnosti se vedno bolj zastrupljajo čisti vrelci naravnega in nadnaravnega nравоstnega življenja posebno mladine, ki dobiva namesto pravilne tozadevne vzgoje le prečesto pouk iz kalnih vrelcev brezvestnih »prosvetlencev«. Ob takem razkrivanju najvišjih skrivnosti naravnega snovanja v telesu in novih prebujajočih se sil v mladi duši ni čudno, da pada mladina le še v večjo neizvestnost in temo, v kateri so razne usodepolne zablode skoro neizogibne.

V to kaotično zmedo družinskega in zakonskega življenja so in še posegajo najboljši in najgloblji duhovi našega časa, ker jasno uvidevajo strahotno nevarnost, ki preti vsej naši kulturi, če ne bomo našli zdravilo za koreniko vsega našega naravnega in duhovnega življenja, za našo družino.

Z nedosegljivo jasnostjo in ljubeznijo pa opozarja na to prevažno vprašanje katoliška cerkev in prav sedaj vladajoči sveti oče Pij XI. je posvetil krščanskemu zakonu in družini dragoceno poslanico, kjer je katoličanom kot naš vrhovni Učenik začrtal svetel lik krščanskega zakona in zavrnil vse one z mote, ki so danes že tako izmaličile sliko pravega zakona. Zakon namreč pomeni za kristjana trajno in nerazdružljivo zvezo, ki jo kot tak moremo razumeti že po naravnem redu, a jo je Kristus povzdignil v zakra-

Krog prijateljev »Straže« raste od številke do številke. Zato upamo, da se bo število naših naročnikov v drugem polletju še podvojilo.

ment. V vseh dobah in časih je in bo ostala neizpremenjena beseda Kristusova: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.« Zakon je torej višji od države in prav zato ga nobena državna oblast razvezati ne more.

Najvišje dobrine zakona pa so in ostanejo: zakon, zvestoba in zakrament. Otrok je ono središče, ki veže oba zakona in jima nalaga vsak dan nove naloge, da se izpolni poslanstvo zakona in družine. Zvestoba pa vsebuje vse one visoke odlike, ki edine morejo rosiť blagoslov in srečo nad to osnovno celico človeške družbe. Te odlike pa se javljajo v neprestanem notranjem spolnjenju in oblikovanju in so: enotnost, čistost, ljubezen, častna in plemenita pokorščina. Zakrament pa je znamenje in vir posebne notranje milosti, po kateri edini moreta zakonca verno in zvesto izpolnjevati težke in odgovorne naloge svojega poslanstva v družini.

Družina pa ni samo kaka biološko-telesna skupnost moža in žene z edinim smislom rodnje otrok ali lastnega telesnega razživljanja, kakor jo vse prečesto pojmuje moderni človek. Družina predstavlja žarišče medsebojne intimne povezanosti, ki jo poleg idejne in duševne skupnosti odlikuje še prava duhovna ljubezen in ne mogoče nekaka živalsko-prijetnostna spolna ljubezen, kakor nam jo skušajo prikazati v spačeni obliki razni teoretiki v razpravah o spolni vzgoji in sličnih vprašanjih.

Vedno bolj pogosti in glasnejši so klici, da je družina v nevarnosti in vedno bolj se zavedajo njene važnosti za življenje narodov in držav državniki in visoki voditelji usode človeštva. Žal pa le prepogosto opažamo, da so vsa zdravila, ki jih nudi tej oboleni celici, neprimerna in njenega bolezenskega stanja zboljšati ne morejo, zdravja vrniti ne znajo. Ne pomagajo namreč nobeni ukrepi, ki ne zadenejo jedra, in brezuspešne so vse nagrade in vsi socialno-politični ukrepi za zaščito družine. Vsa ta zdravljenja se namreč vršijo brez Boga in njegovega nauka ter celo proti njemu, brez krščanskega npravstvenega reda, ki edini more ohraniti človeštvo v njegovem naravnem in duhovnem razvoju.

In tako se dogaja tudi tukaj isto, kar vidimo tudi na vseh drugih področjih življenja: novodobni preroki in Mesije iščejo pot do sreče in blagostanja za človeštvo brez Boga in proti njemu — a je najti ne morejo in je dosegli ne bodo.

Za krščansko vzgojo

Vzgoja v najširšem obsegu pomeni prvenstveno oblikovanje duševnosti in značaja mladih, rastočih ljudi, v drugi vrsti pa posredovanje dozorele, občečlovečanske kulture, njen cilj pa je duhovno ustaljen, etično neoporečen, harmonično razvit in izobražen človek-individuum, trdno vrasčen v organske in politične zajednice, iz katerih je izšel, ter prežet z idejo altruizma. Vzgoja v krščanskem smislu ima pred zgolj laično vzgojo to odlično prednost, da kleše med nebom in zemljo postavljenega in k zlu težečega človeka v močno, z duhovnimi zakladi večnih resnic napolnjeno osebnost, da tako tem lažje doseže svoj večni cilj v onostranstvu. Katoliška cerkev, kot oskrbnica in varuhinja duhovnih, neminljivih vrednot ter čuvarica od Krista izročeni in na podlagi naravne pameti dognanih verskih resnic, vrši svoje vzgojno delo tako, da usmerja razdvojeno človeško naravo na pot k etični popolnosti in svetosti s tem, da ljudem v primerni obliki razklada vzvišene resnice nadnaravnega kozmičnega reda ter jim prikazuje vzor-osebnosti, predvsem Krista in Marije in vseh tistih človeških velikanov, ki so iz svojega življenja izoblikovali najpopolnejši lik človeka, boreca za svoj večni cilj. Cerkev kot vzgojiteljica prižiga sveče v dušah svojih gojencev, da ne zaidejo v temi miselnih zmot in ne utonejo v burnih valovih sladostrastja, vceplja svoje varovance takorekoč v Kristovega duha kot vinogradnik mladiko na trst, ker le na tak način morejo roditi sadove etičnih vrednot ter vsrkavati vase božjo milost.

Če nam je večno življenje res najvišji cilj, moramo priznati cerkvi, ki ta cilj vedno in vedno afirmira, pravico do vzgoje, ali vsaj pravico do nadzorstva vzgojnega dela, ki ga cerkev vrši v svojih lastnih verskih šolah, ali pa ji je oz. bi ji vsaj morala biti dana možnost do sodelovanja v najširšem obsegu v državnih šolah. Danes, v času do skrajnosti

pretiranega nacionalizma in pod perspektivo duhovne plati človeške narave docela destruktivnega komunizma se seveda mladi rod vzgaja po čisto drugačnih vidikih in ob čisto drugačnih vzorih. Namesto vere v Boga kot izvora in vladarja vesoljnega kozmosa se razklada pred ubogo mladino vera v narod ali raso kot oboževano, najvišjo vrednoto, namesto, da bi se mlade duše ogrevale ob neskončno mili in sveti Kristovi osebnosti, jim učitelji trobijo o namišljenih veličinah takozvanih narodnih voditeljev. Celotna znanost samo, kot recimo prirodoslovje so degradirali na stopnjo dekle, ki se naj bori proti božji resnici, s filozofijo krpajo in mašijo peščne stavbe avtoritativnih držav.

Kdor hoče vzgajati, mora biti sam vzgojen, ustaljen in na etičnih principih izoblikovan človek, vsebinsko bogat na vrednotah, kajti šele tedaj ima njegovo delo trajen uspeh, šele ob takih predpogojih more gojenec rasti z njegovo pomočjo in se vzpenjati proti vrhu v svet etične veličine in človečanske kulture, kot raste in se vzpenja slak ob trdnem kolu. Zato pa ima danes, ko države hočejo le brezidejne vsebinsko prazne in političnim mogotcem slepo pokorne učitelje, ki naj bi vzgojili takisto mase lesenih figur, cerkev prav posebno pravico in dolžnost zahtevati avtonomne vaške šole, ki naj bi vzgojile svobodne osebnosti.

Razven šol pa sta še dva činitelja, ki že po svoji naravi nujno vzgajata mlade, pa tudi odrasle ljudi — družina in okolje. V družini se časovno-razvojno polagajo prve kali v mlado dušo, ki ji naj omogočijo rast in kristaliziranje v lik po božji podobi ustvarjenega človeka. Sicer enačijo otroka na primer v Rusiji s tovarniškim proizvodom in ga skušajo že v najnežnejši mladosti odtrgati od družine, da v državnih vzgojevalnicah tem lažje uničijo njegovo osebnost, katere se bojijo. Toda to absurdno rušenje najosnovnejših zakonov naravnega reda pač ne bo moglo prodreti v celoti vprav vsled svoje absurdnosti in zato bo danes katoličanom družina edino zatočišče krščanske, pozitivne vzgoje. Očetje in matere imajo neizprosno dolžnost, da dajo svetu čim bolj dovršene značaje, ljudi jeklene volje in jasnih, v smislu božjega otroštva opredeljenih nazorov. Zato pa morajo biti i sami taki v najpopolnejši meri, kajti kako naj sicer dajo otrokom to, česar sami nimajo. Kar se tiče tehnične strani vzgojnega dela, bi se moral sleherni, ki želi postati, ali je že oče ali mati, posebno vzgajati za ta stan ali sam ali na stanovsko-vzgojnih tečajih, katerih bi se morali udeležiti vsi, ki hočejo vstopiti v zakon.

V okolju, v vsaki zaključeni prijateljski družbi in v vsakem socialnem krogu je nekaj ljudi, ki že s svojo bitnostjo samo vplivajo na svojo okolico, dasiravno se tega morda niti ne zavedajo. Čimbolj izčiščena in čim močnejša je njihova osebnost, tembolj prekvaša njihov duh vsakogar, ki je v njihovi bližini. Na tem mestu naj bi se postavil sleherni katoličan v službo vzgoje, zlasti še zato ker baš semkaj ne more nikoli prodreti zakonodaja hipernacionalizma, komunizma in framasonerije.

Tistemu pa, ki hoče postati poklicni vzgojitelj tole: ni težjega in odgovornejšega, pa tudi ne lepšega in bolj osrečujočega dela od vzgoje. Gorje vzgojitelju in njegovini gojencem, če je prazen, brez vsebine, kajti vzgajati more le oni, ki se je sam napil božje modrosti in se ustalil v Kristu.

Najvišja oblika vzgoje pa je samovzgoja: človek si daje sam zakone, išče in grebe za duhovnimi dobrinami, jih prilikuje v svoji duši, da postanejo njegova svojina. Tu si, človek, sam svoj gospod, pomisli torej včasih, kako potekajo tvoji dnevi, kako gospodariš s svojimi duhovnimi zakladi!

V nedeljo, 17. februarja bo ob 11 dopoldne v dvorani Akademskega doma

SLAVNOSTNA MATINEJA

ob priliki 13. obletnice papeževanja Pija XI.

1. Uvodna beseda.
2. Papeštvo in naš narodni problem v Primorju — g. Filip Terčelj.

Iskreno vabljeni vsi gg. starešine in akademiki! Ob 10 dopoldne se udeležimo polnoštevilno z društvenimi trakovi pontifikalne sv. maše v proslavo obletnice kronanja Pija XI. v stolnici. Naš prostor je spredaj v presbiteriju.

Vsi nasprotniki Cerkve pri nas in drugod se besno zaganjajo v papeštvo — mi pa stojimo ob strani in molče pri-trjujemo. Zganimo se vendar, spoznajmo, da je papeštvo skala Petrova, na kateri stoji katoliška Cerkev. Katoličani, spoznajmo svoj čas!

Akadska zveza.

Dragi Tone!

(Zadnje pismo † Antonu Hribovšku.)

Pred tednom si mi pisal — zadnjič. Sam nisi mislil tako! Saj mi razlagaš v njem svoje načrte, me vabiš k sodelovanju pri »Straži« in zaključuješ: »Upam, da se mi boš oglasil; ko pa pridem čez par tednov v Lj., bova več govorila. Do tedaj Te prav iskreno pozdravlja — Tone.« Včeraj sem ti nameraval odgovoriti, pa nisem utegnil in odložil — za danes, kakor bi videl, da bi Te pismo ne našlo več in da Ti moram napisati to zadnje pismo!

Sinoči sem stopil v Akademski dom, v katerem si se počutil še do nedavna tako domačega, da poslušam predavanje svojega profesorja Vebra o poteh »od materializma k idealizmu«, pa naletim na poslovilne besede, s katerimi se je poslavljajal predstavnik akademikov od Tebe! Potem smo poslušali našega filozofa o tem vprašanju, o katerem si si bil Ti povsem na jasnem v svojem življenjskem prepričanju, trdno oprtem na krščanski svetovni nazor, ki si ga med nami izpričeval v vsakem oziru. Tvoja miselnost narava je v Tvoji osebi postavila med nas odločnega idealista, ki ga homo po Golobiču s Tvojim odhodom še težje pogrešali. Zato je ob Tvojem grobu tesno marsikomu izmed mlajšega rodu, ki si mu bil svetilnik, o katerem smo sicer vedeli, da se poučiva, a smo upali, da preboli krizo in še ne ugasne. Božja Previdnost je ukrenila drugače: treba je bilo Tvoje žrtve za tisti idealistični nauk, ki si ga tako neustrašeno zastopal in ki ga naš čas tako usodno odklanja! Mi smo Ti hvaležni za Tvoj zgled, za Tvoj vpliv, za Tvoje mišljenje, ki si nas bogatil z njim v silni borbi med minljivim telesom in večnimi vrednotami duha. Ti si bil vztrajen borec med tema kulturnima poloma in morali smo Te občudovati! Kot sijajen organizator med našim dijaštvom si znal vedno razbrati med boljšim in slabšim, med novim in starim, svežim in nezdravim; bil si najboljši svetovalec in pravičen sodnik v medsebojnih nesporazumih in trenjih. Znal si ločiti vrednostno od nevrednostnega, kot ni bilo dano drugim. Ostal si ves čas objektivni, hotel si biti vedno le srednik in družitelj, ker si vedel, da je le v skupnosti, v strnjem delu zagotovljen napredek in uspeh. Bil si čudovito tenkočuten, neizprosno dosleden in pokoncu-mož!

Saj si mi pa tudi — že letos — zaupal svojo željo: hotel si se posvetiti sodnijskemu poklicu. Kljub boleznim si se pripravljaj z vso vestnostjo na juridične izpite, ki si jih tudi letos za božič prestal in si priboril diplomu. Še zdaj Te vidim, kako si žarel, ki si mi sporočil to zate pač veselo vest. Tudi s tem si hotel dati vzgled drugim. Bil si v vsem ponosni Slovenec — Gorenjec!

Na obisku pri tov. † Antonu Hribovšku na Golniku

Zdravnik Ti je svetoval, da po tem naporu nekaj časa počivaš. To pa je bilo za Tvojo kolerično-melanholično naravo pač najtežje. »Dolgega časa ne morem več prenašati,« si mi tožil zadnjič ob svidenju v Ljubljani — saj je komaj 14 dni tega — in si prišel, da se razvedriš. Tokrat si se lotil pisanja za »Stražo« kot pred leti za »Rast«; še pomnim, kako si se je vselej razveselil tam na Golniku, kjer sem Te parkrat obiskal kot svojega dobrega tovariša iz študentskega življenja in pravega prijatelja. Vselej sem se zveselil Tvoje vneme, čvrsto si mi stal ob strani. Nikdar ne bom pozabil najinih razgovorov in sprehodov. Veselil sem se, da boš prebolel in po toliki življenjski skušnji stopil kot zrel mož med nas s svojo odločilno besedo in s svojim plemenitim težnjenjem.

Glej, Tone, sedaj pa že dobro uro sedim ob tem — zadnjem pismu, gledam Tvoj duševni obraz in razbiram misli na ta skromen list, da se poslovim od svojega najbližjega prijatelja... Trpko mi je v duši, iz katere mi zdaj kipi hvaležnost in čista prijateljska ljubezen do Tebe. Razmišljam našo tragično usodo: Najboljše, kar imamo, nas pač prehitro zapušča. Poduhovljeno in prerahlo je za ta snovni in trdi svet... Tvoje ideje, predragi Tone, nas bodo bodrile, Tvoja ljubezen do naroda nam ostane za vzgled! — Uživaj zdaj zgoraj zaslužen plačilo za svoje tuzemsko trpljenje, ki si mi ga razodel, a ki si ga prenašal tako junaško. Z Bogom do snidenja, za katerega mi je porok i Tvoje življenje i to skromno slovo!

V Ljubljani, 8. februarja t. l.

Etbin Bojc.

Obzornik

Cerkev in država. Figaro z dne 18. decembra 1934 je objavil članek izpod peresa B. Mussolinija: Cerkev in država. Vsa zgodovina evropske civilizacije od časov rimskega imperija do naših dni nas uči, da je vsakokrat, ko je država prišla v spor s Cerkvijo, podlegla država. Boj proti religiji je boj proti nedojemljivemu in neotipljivemu, to je boj zoper duha tam, kjer sega globlje v duše. Izpričano je, da država, čeprav ima najostrejše orožje, ne more smrtno raniti Cerkve. — Država lahko premaga državo; lahko jo sili k razorožitvi ali k spremembi političnega ali gospodarskega sistema. Religija pa ne nudi precizne tarče za napade. Že pasivni odpor duhovščine in vernikov razoroži najsilnejše napade države. Bismarck je 8 let vodil ta boj, zapiral škofo in cerkve, uničil kat. organizacije itd. Končno je Bismarck kapituliral in prosil papeža, da razsodi v nekem mednarodnem sporu. — Ideja, ustvariti državno religijo ni prišla niti v predsobo mojih možganov, saj ni stvar države, ustvarjati nove evangelije in dogme ali stara božanstva nadomeščati z novimi, ki jih kri in rasa postavljata na oltarje. Samo dve možnosti sta: Ali država cerkev

ignorira kot v USA ali, da s pogodbo uredi svoje odnose do nje. Italija je do l. 1929 šla prvo pot. Toda v Italiji, kjer je središče religije, ki šteje po širnem svetu do 400 milj. vernikov, je to nemogoče. Ni dr-

Knjige in revije

Dr. B. Perovič: Marksizam. Znani hrvatski sociolog dr. Perovič je kot osmi zvezek Moderne socialne knjižnice napisal brošuro o marksizmu. Brošura podaja temelje in nauke, na katerih marksizem stoji, ter njih kritiko. V uvodu podaja osebnost Karla Marksa, njegov kratek življenjepis ter njegova dela. Naslednje poglavje obravnava Marksov »znanstveni socializem«, kjer dokazuje, da od Marksa izvirno ne poteka nobena temeljna misel njegovega nauka. Ko na kratko še očrta vse značilnosti marksizma, preide na poedine temelje Marksovega nauka, katerega pregledno sistematizira tako: 1. vrednost in nadvrednost, 2. zakon o koncentraciji in katastrofi kapitalistične družbe, 3. historični (dialektični) materializem. V kratkih in preglednih poglavjih razpravlja nato večji del brošure o teh temeljih marksizma in jih tudi izčrpno kritizira. Tod vidimo, kako

žave, ki bi bila bolj totalitetna in avtoritarna kot Italija in bolj ljubosumna na svojo oblast in svoj prestiž. Prav zato se ne vmešava v zadeve, ki so izven njene kompetence. Vse države, ki niso mogle dojeti te velike resnice, so prej ali slej bile prisiljene to priznati.

močna je idejna zveza med liberalno kapitalistično družbo in marksizmom in da niti ena teh marksističnih teorij ne more vzdržati ostrine kritike, da je marksizem torej zmoten in nazadnjaški nauk. Vse pa je obravnavano res stvarno, brez učenjaške navlake, tako da more to s pridom čitati vsak, dasi so baš ta vprašanja precej težka in marsikomu nekoliko odmaknjena. Kdor hoče dobiti trdno oporo proti vsiljivi komunistični agitaciji, naj čita to knjigo.

Za proslavo obletnice papeževega kronanja priporočamo brošuro:

„Ti si skala“

(izdala Akademski zveza, 1934). Brošura podaja vodilne ideje iz enciklika Pija XI. Naroča se pri Akademski zvezi, Ljubljana, Miklošičeva c. 5 (Akademski dom). Izvod 5 Din.